

PŘED BOHA S PRAVDOU – PŘED SOUD S PENĚŽENKOU

(Francouzské přísloví)

ČÍSLO 20* ROČNÍK V* 6. 6. 2012* (ČAS 1 – ročník XVI* Kurýr ročník VII)

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nízky a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: **občanské sdružení Vlastenecký poutník, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®.**

Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; vpoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrle. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

Pranostika středa 8. června 2012

O svatém Norbertu chladna jdou ke čmertu

SVATÝ NORBERT – Z CÍRKEVNÍHO KALENDÁŘE

Malé město Xanten na německé straně německo-holandských hranic vzniklo už ve starověku z římské kolonie Ulpia Castra a v rytířském eposu z 13. století „Písní o Nibelunzích“, který je nejslavnějším dílem německé středověké literatury, se Xanten připomíná jako sídlo věhlasného rytíře Siegfrieda. Město Xanten je také známé překrásným pětilodním chrámem sv. Viktora se zázračným obrazem. Svatý Norbert se narodil v Xantenu roku 1082. Jeho otec Herbert pocházel z urozeného hraběcího rodu a působil jako správce xantenského hradu i kraje, majetku kolínského arcibiskupství. Šlechtický původ matky Hedviky vycházel z blízké příbuzenské vazby na rod lotrinských vévodů. O výchově a vzdělání svatého Norberta se nám nedochovaly přesnější zprávy, ale vzhledem k šlechtickému původu a starostlivé péči rodičů získával základní vědomosti s velkou pravděpodobností v některé klášterní nebo kapitulní škole. Svatý Norbert vstoupil do duchovního stavu, stal se jedním z kanovníků xantenské kapituly a přijal podjáhenské svěcení. Mladistvá

nerozvázná ctižádostivost ho přivedla na císařský dvůr Jindřicha V., který uznal Norbertovo vzdělání i obratnost ve společenském vystupování a jmenoval ho svým kaplanem, osobním sekretářem. Svatý Norbert zůstal po dlouhých devět let připoután k císaři a musel se nedobrovolně účastnit násilí, které vyvíjel Jindřich V. na papeže

Paschala II., když ho při výpravě do Říma roku 1111 nutil podřídit se císařské světské autoritě a dopustil se tak hrubé urážky náměstka Kristova. Jednoho parného letního dne roku 1115 ujížděl svatý Norbert v průvodu svého sluhy směrem do vesnice Oredenu, když tu před oba jezdce udeřil blesk. Splašený kůň shodil k zemi svatého Norberta, který v leknutí seznal, jak je úzká hranice mezi životem a smrtí. Pád z koně způsobil procitnutí svatého Norberta, který zažil podobné obrácení jako sv. Pavel a rozhodl se pro kněžství. V adventu téhož roku přijal svatý Norbert svěcení.

Koncem roku 1118 rozdal veškerý majetek a vyučoval ve Francii, Belgii a Porýní o nutnosti pokání, o naději věčné spásy i o křesťanské lásce. Roku 1120 založil se svými žáky klášterní komunitu v Prémontré v diecézi Laon a nově vybudovaný chrám zasvětil Panně Marii. Z velmi skromných začátků se společenství rychle rozrostlo v řád řeholních kanovníků, nazývaných podle původního sídla premonstráty. Stanovy premonstrátského řádu jsou syntézou kanovníckého a monastického života, jejíž osu tvoří Augustinova řehole. Hlavní poslání řeholníků je ve slavnostní bohoslužbě, eucharistické a mariánské úctě i apoštolátu formou farní duchovní správy. V Čechách založil první klášter premonstrátů ve 40. letech 12. století olomoucký biskup Jindřich Zdík s podporou

krále Vladislava II. v Praze na Strahově. Svatý Norbert putoval a kázal ve Francii a Německu, sestavil řeholní pravidla premonstrátů, roku 1126 byl zvolen za magdeburského arcibiskupa a krátce před svou smrtí byl císařem Lotharem II. jmenován říšským kancléřem pro Itálii. Svatý Norbert umírá v Magdeburku 6. června roku 1134 a roku 1627 byly jeho ostatky přeneseny do strahovského klášterního kostela v Praze. Svatý Norbert je od 17. století uctíván jako český zemský patron a jeho atributem je kalich s pavoukem nebo monstrance. Podle starých letopisů 6. června roku 967 zemřel bratr sv. Václava český kníže Boleslav I. zvaný Ukrutný. Téhož dne roku 1528 padaly v okolí Tábora kroupy o velikosti slepičích vajec a způsobily značné ztráty na životech i majetku.

Výborný přístup Anglie a Slovenska, aneb

O čem se u nás moc nepíše

Výchova k občanství se nyní vyučuje ve všech evropských zemích, odborná příprava pro učitele však stále chybí

Podle v těchto dnech zveřejněné zprávy Evropské komise začlenily „výchovu k občanství“ do svých učebních osnov pro primární a sekundární vzdělávání všechny členské státy EU, i když jejich přístupy jsou odlišné. Zlepšování znalostí a dovedností pro výuku tohoto předmětu je však i nadále problematické. Pouze dvě země (Spojené království – Anglie a Slovensko) nabízí odbornou přípravu pro budoucí specializované učitele v počátečních programech vzdělávání učitelů. Zmíněná zpráva uvádí, že všeobecně se má za to, že výchova k občanství by se měla zaměřit na rozvoj kritického myšlení, analytických dovedností a postojů nutných k tomu, aby se posílila aktivní účast ve škole i ve společnosti. Komisařka pro vzdělávání, kulturu, mnohojazyčnost a mládež Androulla Vassiliou k tomu uvedla: „*Výchova k občanství vybaví žáky znalostmi, dovednostmi a hodnotami nezbytnými pro jejich aktivní zapojení do společnosti. Tento trend musíme podporovat, jelikož aktivní účast je základem našich evropských demokratických hodnot. Rovněž se musíme více zaměřit na vzdělávání učitelů v této oblasti, aby mladí lidé byli motivováni k tomu stát se aktivními občany.*“

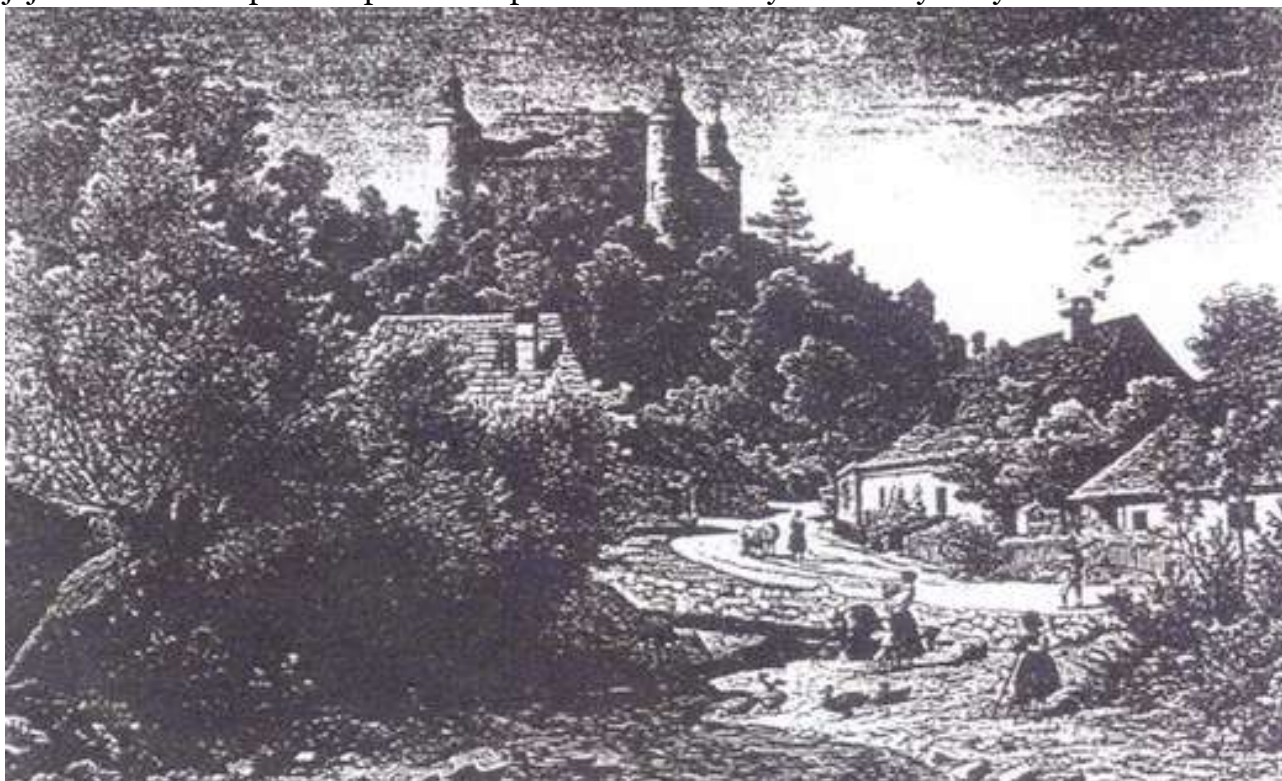
Ve zprávě se konstatuje, že školy ve všech evropských zemích zavedly pravidla a doporučení zaměřená na podporu demokratických postupů a účasti, například prostřednictvím volených třídních zástupců, studentských rad a zastoupení studentů v řídicích orgánech škol. Tím se zvyšuje pravděpodobnost, že mladí lidé se budou aktivně zapojovat do společenského a politického života.

Ve všech zemích existují pokyny, které žákům umožňují podílet se na řízení jejich školy, a od roku 2007 uskutečnila více než polovina z nich¹ alespoň jeden veřejně financovaný program nebo projekt s cílem rozvíjet hodnoty a postoje související s občanstvím i mimo školu. Součástí těchto programů a projektů jsou iniciativy zaměřené na podporu žáků z různých etnických a socioekonomických skupin obyvatelstva, aby se zapojili do společných činností (projekt na toto téma již zahájilo například Lotyšsko), nebo aby se děti ze základních škol setkávaly se staršími osobami v domovech důchodců (mezi země, které podporují takové „mezigenerační“ projekty, patří například Francie).

Aktivní účast se rovněž stále více promítá i do hodnocení žáků. Více než třetina evropských zemí² nyní při hodnocení studentů přihlíží k účasti na školních činnostech nebo činnostech organizovaných místní komunitou. Zpráva s názvem [Výchova k občanství v Evropě](#), vypracovaná pro Komisi sítí Eurydice, se týká 31 evropských zemí – členských států EU, Islandu, Norska, Chorvatska a Turecka. Jejím cílem je poskytnout shrnutí toho, jak se v posledních letech vyvíjely politiky a opatření vztahující se k výchově k občanství. Zpráva poskytuje přehled pěti hlavních témat: 1) cíle a organizace osnov; 2) účast studentů a rodičů ve školách; 3) školní kultura a studentská účast ve společnosti; 4) posuzování a hodnocení; 5) podpora pro učitele a vedení škol. Uvedená zpráva rovněž upozorňuje na pokrok, jehož bylo prokazatelně dosaženo od zveřejnění předchozí [studie Eurydice na toto téma v roce 2005](#). Referenčním rokem je rok 2010/2011. Zdokonalování znalostí a dovedností učitelů pro výuku výchovy k občanství zůstává i nadále výzvou. Výchova k občanství je sice obecně začleněna do počátečních kurzů vzdělávání pro středoškolské učitele odborných předmětů, jako je dějepis a zeměpis, ale pouze dvě z 31 posuzovaných zemí (Anglie a Slovensko) školí budoucí učitele jako odborníky na výchovu k občanství. Kromě toho několik zemí sice v posledních letech reformovalo své osnovy pro výchovu k občanství, ale tyto reformy byly jen zřídka začleněny do počátečního vzdělávání učitelů nebo do programů dalšího odborného vzdělávání učitelů.

Dívčí Hrad svede bitvu o guláš

V sobotu, 9. června 2012, čeká Dívčí Hrad na Bruntálsku nelítostný souboj o guláš. V rámci akce Guláš bez hranic se zde sejdou týmy kuchařů, předvedou svůj um a budou se snažit přesvědčit porotu, že právě oni mají ten nejlepší recept. Do soutěže se do dnešního dne přihlásilo 8 týmů a o tom, že to nebude jen dívčí válka svědčí i slova organizátorky akce Zdenky Spurné: „Mezi soutěžícími jsou i muži. Každý tým dostane od pořadatelů suroviny, jejichž seznam předal předem spolu se startovním. Nachystaný budou mít dvou

plotýnkový vaříč nebo ohniště. Hrnce a další potřebné nádobí si každý tým donese. Na uvaření guláše budou mít týmy 3 hodiny. Pak guláš vyhodnotí tříčlenná porota, která vybere ten nejchutnější guláš.“ Akce Guláš bez hranic začíná tuto sobotu, 9. června 2012, v 8.30 hodin. Pro nejmenší jedlíky bude připraven bohatý doprovodný program, spousta her a zábavy. A pro všechny, kteří se budou chtít po namáhavém gurmánském dni zbavit

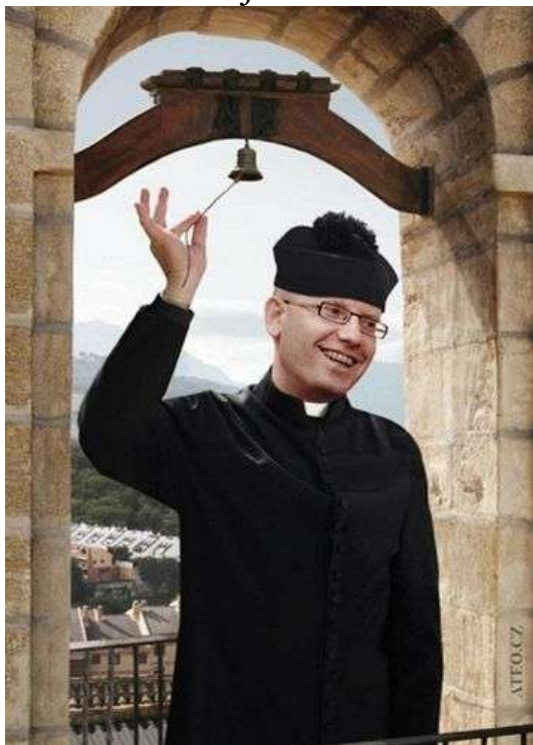
prebytečných kalorií, je připravena večerní diskotéka. Guláš bez hranic se vaří na místním hřišti a v případě nepříznivého počasí bude přesunut do sálu kulturního domu v Dívčím Hradě. S nápadem uspořádat akci nazvanou Guláš bez hranic přišli místní zastupitelé na jednom ze svých zasedání v loňském roce. Snahou místní samosprávy je vyplnit Gulášem bez hranic absenci mezinárodního festivalu, který je zde pořádán co dva roky. „Cílem soutěže je obohacení kulturního a společenského života na Osoblažsku s možností poznat a hlavně ochutnat i jinou kulturu, v tomto případě kulturu polskou, kterou mají na dosah,“ dodala Zdenka Spurná

Čeština je jazyk obdivuhodný

Petr Andrlé

Hodně mých přátel a známých mi kladlo otázku, jestli se budu nějakým způsobem vyjadřovat k tomu, jak dopadne úterní jednání sněmovny, vydat či nevydat. Považoval jsem to za zbytečné, neproduktivní a hlavně za nic neřešící. Dokonce jsem si sám sobě zakázal sledovat ono jednání na internetu.

Poté se stala nějaká zvláštní věc. Zcela náhodně jsem uslyšel v rádiu první slova celého

jednání a přepadl mě jakýsi běs. V jeho rámci jsem si pustil televizi a jakkoli je mi vzdálena logika hledání kanálů (to u nás dělá moje paní), našel jsem ten kanál přímého přenosu ze sněmovny. Již za to musím poděkovat doktoru Ráthovi, protože jinak bych se k takovému výkonu naprosto nedostal. Teď už vím, jak zblízka viděti místopředsedu Zaorálka. Četl jsem někde, že jsou lidé, kteří sledují jednání sněmovny celé noci. Obdivuhodné. Nenašel by se na to nějaký evropský projekt?

Inu, to ostatní jste viděli sami. Jestli má poslanecká sněmovna nějaké svědomí, což určitě má, tak by měla mít také mluvčí jejího svědomí. Jenže my jsme byli svědky neuvěřitelně diletantského vystoupení poslanců Zaorálka, Paroubka a Humla. Elita sněmovny mlčela. Byla – li tedy přítomna, v přímém přenosu jsem si některých rádoby jejich představitelů všiml. A tak jsme slyšeli pouze bolestínské: Mám tě rád,

Davide, řekl Paroubek, ale promiň. Bolí to, ale nezlob se, Davide, řekl Zaorálek. Je to bordel, Ráth je nevinný, řekl Huml. Kupodivu, svým postojům nedostáli. Proti byli pouze Škárka a Ploc. Připomíná mi to příběh, který mi vyprávěl můj dávný přítel Jaromír Bureš. Ten strávil asi devět let v sanatoriích pro tuberáky (pro útlocitnější, nemocné tuberkolózou), protože jím sám byl. V roce 1950 si v jednom ústavu jako pacienti odsouhlasili, že odmítají imperialistické způsoby léčení tuberkulózy (penicilin) a žádají progresivní sovětské metody (pneumotorax, což znamenalo uštípnutí několika žeber zažíva a stlačení plic kolem kaverny za použití nesmírného množství prášků obsahujících vápník). Přesně tuto službu udělali poslanci Ráthovi jeho kamarádi.

Jsem z toho zcela tumpachový. Kdybych se s Davidem znal a měl zájem mu pomoci, první co bych navrhl, by bylo, aby nebyl vydán. Zdůvodnil bych to logicky. Všichni zpochybňují jeho kauzu. Tak ho tedy nevydávejme. A ukázalo by se, kdo myslí to zpochybňování vážně, a kdo si z toho dělá jen politická rétorická cvičení. A nakonec by došlo stejně na to, co by docela normálně řekla moje babička. Kdyby žila, tak by mi zřejmě položila otázku, co to je vlastně ta korupce. Až bych jí to vysvětlil, nadál bych se zřejmě z její strany výčitek. To jsi nemohl říci rovnou, řekla by mi moje babička, že ta vaše korupce je prachsprostá zlodějna? Nojo babi, podotkl bych. Korupčník je slušnější pojem od zloděje. A pak mi to došlo. Jestli ty naše problémy s korupcí nespočívají v tom, že neumíme pořádně česky. Kdyby ten Ráthův případ byl správně česky pojmenován, musel by hlasovat pro vydání i Ploc. Škárka ten je mimo zcela. Zlodějna, to je ten správný výraz. Žádný korupčník, ale zloděj. To by se to lépe pracovalo, že?

ZA JINDŘICHEM HENRYM HOŘELICOU

Novinář Fidel Kuba, takto redaktor regionálních novin DENÍK, publikoval nedávno vzpomínku na Jindřicha Hořelicu. Zprávu o jeho skonu podal v několika titulcích s následujícím textem:

Zemřel zlatohorský maskot, poslední pravý zlatokop Henry Hořelica; Legenda českého trampingu a zlatokopectví, maskot Zlatých Hor, samorost, dobrodruh a rebel Henry Hořelica se vydal na svůj poslední vandr do prospektorského nebe.

Plno lidí zná Henryho ze zlatohorského muzea zlata, které vybudoval, a kterým provázal návštěvníky. Znají ho také jako pořadatele a maskota soutěží v rýžování zlata. Spousta lidí si ho bude pamatovat hlavně jako ikonu Zlatých Hor, protože jeho nepřehlédnutelný zjev vousatého rozesmátého zlatokopa hromotluka objevoval dokonce i na pohlednicích a suvenýrech.

„Pro mě je také velkou osobností československého trampingu. Miláček dětí, pro které měl vždy v zásobě plno humoru a všelijakých taškařic. Henrymu máváme na cestu do tramského nebe, tam už ho aspoň nic nebolí. Henry má také v Krnově mnoho známých a kamarádů, a to nejen trampů,“ zavzpomínala na něj Jitka Minaříková z Krnova.

Příběh zlatokopa Henryho Hořelicy bude dál žít díky Zlatohorským letopisům spisovatele

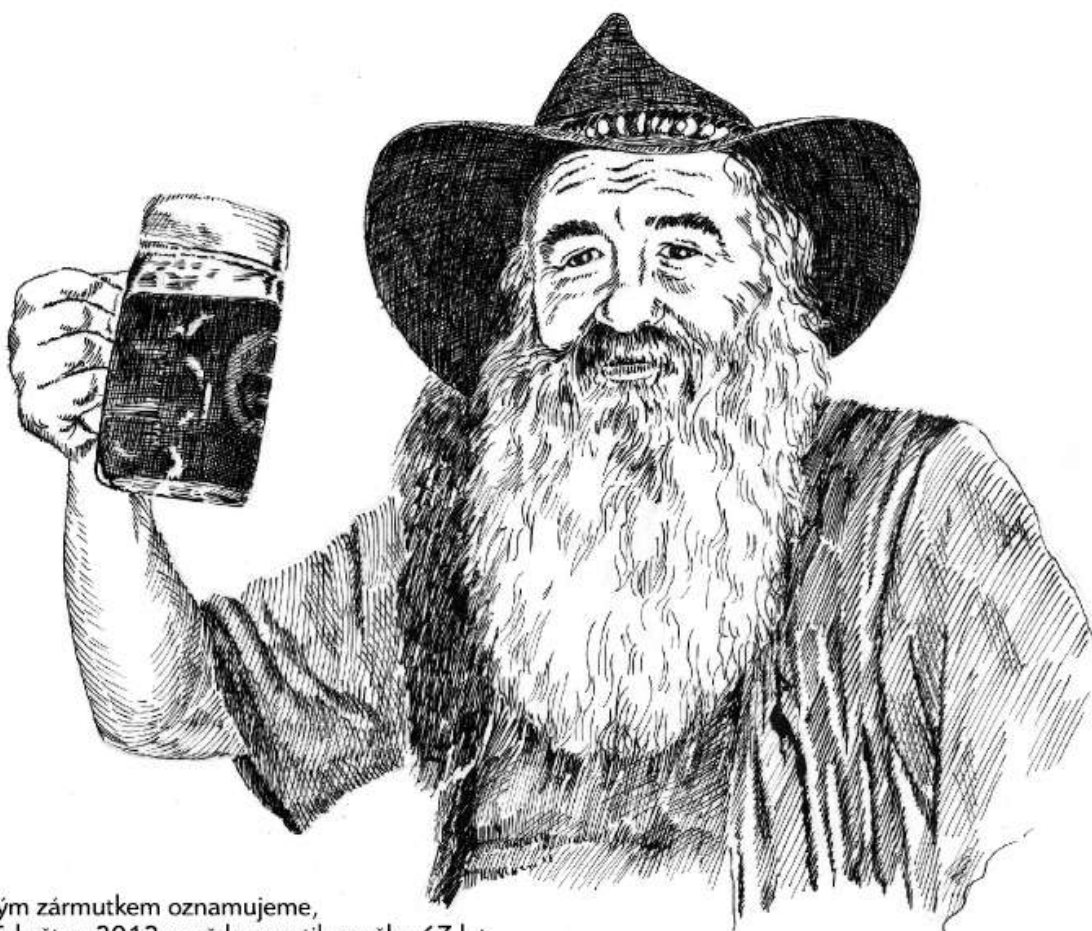
Sotirise Joanidise. Zaznamenává jeho osudy od roku 1951, kdy se Henry do Zlatých Hor přestěhoval s matkou, dědou a dvěma bratry. Kluci řádili v domech opuštěných Němci a věčně nemocná maminka na ně nestačila. „Nedostatečný dohled u Jindřicha Hořelicy se projevuje touláním se v době vyučování po ulicích a prováděním lumpáren. Je tak špatným příkladem pro své sourozence a narušuje morálku třídy. V případě, že tyto děti budou ponechány nadále v tomto závadném rodinném prostředí, jsou pro šťastný život v socialismu ztraceny. Nutno aktivizovat všechny učitele na pomoc!“, zaznamenal Joanidis zmínku o Henrym Hořelici ve školní kronice z roku 1954.

Henry chtěl být geologem, ale nakonec se vyučil se v Příbrami horníkem. V roce 1964 byl za „pobuřování“ potrestán patnácti měsíci káznice v jáchymovských dolech. „Vyšetřovatel KSMV v Ostravě vznesl obvinění

z trestného činu pobuřování, kterého se Jindřich Hořelica měl dopustit tím, že v průběhu roku 1964 na schůzkách členů tak zvaného Klubu „Mikimaus“ ve Vrbně pod Pradědem, v Jakartovicích, Krnově a jinde před Ivanem Petřekem, Rostislavem Gablerou, Jindřichem Müllerem a dalšími osobami v několika případech prohlašoval, že v ČSSR není žádná svoboda, ale teror, a že skutečná svoboda je na západě, dále hrubě se vyjadřoval o příslušnících KSČ a VB a při tom uváděl, že se orgánům VB pomstí a vypravoval anekdoty, jimiž urážel a zesměšňoval představitele SSSR a presidenta ČSSR,“ říká novinový výstřižek, který v Henryho cancáku našel Sotiris Joanidis.

Sotva Henryho v lednu 1968 pustili, následovaly dva tresty za napadení veřejného činitele. O rok později dostal rok za nedovolené ozbrojování. „V sedmdesátém druhém roce si Henry rozšířil trestní rejstřík o napomáhání k ilegálnímu opuštění republiky a šel opět na rok do jáchymovských dolů. Přesto stačil dálkově vystudovat hornickou průmyslovku, kde ho zaujala mineralogie. Doslova propadl zlatu. Kopal, prošmejdil každou štolu, prochodil potoky v okolí Zlatých Hor, hledal zlato na Otavě, v Jílovém, na Šumavě,“ popsal jeho další osudy spisovatel.

Zlatá horečka Henryho zachvátila naplno, ale stejně jako miliony jiných zlatokopů se mu o bohatství mohlo jen zdát. O hornictví věděl hodně, a také o každém kousku rudy nebo minerálu, který našel, dokázal dlouho zajímavě vyprávět. V širším měřítku na sebe upozornil začátkem devadesátých let, když založil hornické muzeum. V kádi s vodou měl připravenou rozdrčenou rudu s několika šupinkami zlata. Zájemci mohli zlatěnky hledat za použití rýžovnických pánví. „Vlastnoručně vyrýžovaný kousíček zlata z pravé zlatohorské rudy jim Henry nalepil na černou daktyloskopickou fólii a dával ji jako suvenýr. Také při návštěvě prezidenta Václava Havla ve Zlatých Horách ho Henry učil před muzeem rýžovat,“ zaznamenal Joanidis setkání posledního pravého zlatokopa s prezidentem. Když Zlaté Hory navštívil Václav Klaus v roli premiéra, Henry mu vytkl, že na zlatohorské horníky zcela zapomněl. Nakonec se ho ještě se zeptal, zdali mu může říct ten vtip o zlaté rybičce. Premiér souhlasil s poznámkou: „Ano, ale krátce.“ Henry mu proto vtip maximálně zestručnil. „Zlatá rybičko, ty mě sereš,“ řekl krátce Henry. Také tuto historku zachycují Zlatohorské letopisy Sotirise Joanidise. Otevírání jesenického Klondiku je závod v recesním duchu, kterým zlatokopové zahajují svou sezónu. Nemohl zde chybět Henry, asi nejznámější místní zlatokop, který zlato rýžuje desítky let. Ten vždy říkal: "První zlato bylo z Míru, konkrétně ze štoly Mír. Tam jsem se dostal při geologickém průzkumu. Na způsobu rýžování zlata se za celou jeho historii vlastně nic nezměnilo. Takřka všechny potoky v okolí Zlatých Hor jsou dodnes zlatonosné. Zájemci rozhodně nejsou bez šance. Tam se nakope na břehu a pak se to donese k řece, přerýžuje se to u řeky. Tam vycházelo na pánev i čtyři pět zlatinek a to byl úspěch. Je to těžký, ono by se dalo uživit, ale to bych musel šidit, ha, ha. Na 1 gram potřebuješ až deset tisíc zlatěnek."

S hlubokým zármutkem oznamujeme, že nás 25. května 2012 navždy opustil ve věku 67 let člověk s velkým srdcem

KNIHOVNA KARDINÁLA BERANA A EXODUS O. S.
SI DOVOLUJÍ VÁS A VAŠE PŘÁTELE POZVAT NA KONFERENCI

PROF. JOSEF KALVODA, PH.D HISTORIK, KŘEŠŤANSKÝ POLITIK, EXULANT

KTERÁ SE KONÁ V DOMĚ EXODUS, TŘEMOŠNÁ U PLZNĚ, U ZVONU 51
V PONDĚLÍ 18. ČERVNA 2012

10.00 Zahájení

část I. moderuje Josef Štogr

Mgr. Miroslav Svoboda (KKB, Exodus):

Úvod: Knihovna kardinála Berana – deklarace, Proč začínáme činnost
knihovny Kalvodou

Josef Štogr (Revue Trivium):

Kalvodova kritika demokratických postupů po r. 1939

Mgr. Jan Cholínský (ÚSTR ČR):

Josef Kalvoda a historiografie českých soudobých dějin

část II. moderuje Jan Cholínský

Mgr. Jan Cholínský (ÚSTR ČR):

Osobní archivní fond J. Kalvody v knihovně Libri prohibiti

Prof. PhDr. Miroslav Novák (CEVRO):

Prof. Kalvoda, jak jsem ho znal v exilu a pak v Praze (vzpomínka)

Prof. PhDr. Ivo Budil (Západočeská univerzita Plzeň):

Josef Kalvoda a současné křesťanství

Webové stránky věnované prof. Kalvodovi:

<http://www.josefkalvoda.ic.cz/>

Prof. PhDr. Josef Kalvoda, PhD (15. 1. 1923 Maleč - 8. 3. 1999 Hartford,
USA)

českoamerický universitní profesor historie, politologie a ústavního práva,
významný představitel českého protikomunistického odboje v exilu a
katolický aktivista.

„Jako historik byl prof. Kalvoda zaměřen na dějiny 20. století a příčiny
komunistického vítězství v Československu, hledal historickou pravdu podle
Gollova a Pekařova hesla: Padni komu padni a stal se bořitelem mýtů o
prezidentech Tomáši G. Masarykovi a Edvardu Benešovi. Jako exilový politik
byl předsedou Českého křesťansko-demokratického hnutí, vytrvalým
bojovníkem proti komunismu. Jako katolický aktivista se zasloužil mj. o
převoz sochy Panny Marie v exilu z Chicaga do Prahy.“

*Občanské sdružení ZÁLUŽNÉ, obec Staré Těchanovice, Farnost Vítkov, Lesy
ČR-Lesní správa Vítkov Vás zvou na*

Svěcení poutní kaple

14 svatých Pomocníků v nouzi

**a obnovu tradičních poutí na kopec Nickelsberg
mezi Zálužným a Starými Těchanovicemi**

konané

v neděli dne 1. července 2012

Program:

- *11,00 hodin slavnostní mše v kostele sv. Petra a Pavla ve Starých Těchanovicích*
- *11,50 pěší pouť ke kapli 14 svatých Pomocníků v nouzi (cca 1 km)*
- *12,30 pobožnost a slavnostní vysvěcení kaple*
- *14,00 přátelské posezení s kulturním programem na hřišti ve Starých Těchanovicích*

Ke kapli je také možno přijít po lesních cestách, vedoucích od rekreačního střediska „U brodu“ nebo od mlýna v Zálužném. Tyto cesty, včetně cesty ze Starých Těchanovic, budou vyznačeny.

OBČERSTVENÍ ZAJIŠTĚNO

JACÍ JSOU, VIETNAMŠTÍ LIDÉ?

V CZ magazínu vyšel zajímavý rozhovor o Vietnamcích. Ano, o těch, kteří jsou našimi spoluobčany. A na které se často bohužel díváme skrz prsty, ačkoli k tomu nemáme žádný důvod. Xenofobní pohled na svět je našim zatrachtilým komunistickým dědictvím a bude nám zřejmě ještě dlouho trvat, než ho překonáme. Co překonáme? Než se ho dokonale zbavíme, tak by to bylo třeba. Takže pohled na Vietnamce?

Češi očima Vietnamců: Trochu barbaři, kteří myslí jinak

Viktor Vondra

Už léta jich mezi námi žijí desítky tisíc. Přesto Vietnamce, kteří nedávno znovu vyjádřili přání stát se oficiální národnostní menšinou, dodnes pořádně neznáme. Oceňujeme jejich pracovitost, za zlé jim naopak máme, jak se čím dál víc prosazují v obchodu s drogami. Ale co o nich víme dál? "Skoro žádný Vietnamec sem nepřichází s rozhodnutím, že tu zůstane navždycky," říká vietnamista a překladatel Ján Ičo z Ústavu Dálného východu Filozofické fakulty UK. S ním jsme se pokusili nahlédnout do jejich duší i motivů. Jak nás vidí, co si o nás myslí, oč se tu snaží? A s čím sem přicházejí, když ne s úmyslem tu zůstat?

I když se většina Čechů s Vietnamci dennodenně setkává, stejně je vnímá jako uzavřenou komunitu, která s Čechy mimo své krámky nijak nepřijde do styku, nevyhledává je, možná se jich dokonce straní. Čím to je? Jazykovou bariérou?

Je to z větší části dáno tím, že Vietnamci jsou zvyklí se starat sami o sebe - v tom smyslu, že jim nikdo nepomůže. Nikdo kromě rodiny a nejbližšího okruhu přátel. Ale ta rodina v jejich případě je o mnoho širší než naše - pradědeček i bratranec ze třetího kolena jsou považováni za velmi blízké rodinné příslušníky, takhle to ve Vietnamu funguje. A když pak Vietnamci někam přijedou, první, na koho se obrátí, není nějaký státní orgán nebo společnost, která je pro ně cizí, ale automaticky hledají a vytvářejí vazby s jinými Vietnamci. Pak to trochu vypadá, že chtějí, aby jim všichni dali pokoj, že si vystačí sami - v každé tržnici najdete spoustu nejrůznějších vietnamských zprostředkovatelů a všechny myslitelné služby od holiče až po pojišťovny. Oni si opravdu všechno zařídí sami, ale není to proto, že by se třeba uzavírali před Čechy. Mají pocit, že když jim do života začne zasahovat stát nebo nějaká organizace - byť s dobrými úmysly -, že se tu rodí nějaký problém. Když se totiž o vás ve Vietnamu začne zajímat stát, většinou je zle. A tohle si nesou všude s sebou.

Dobře, ale v normálním člověku, který si k nim jde nakoupit, přece žádné nebezpečí nevidí.

Ano, a taky to není tak, že by se ustrašeně drželi jenom při sobě a s nikým se nebavili. Když máte opravdu zájem s Vietnamcem komunikovat a chováte se k němu slušně a v ideálním případě znáte pár vietnamských slov nebo zdvořilostních frází, rádi si s vámi popovídají, povykládají vám o svém kulturním zázemí. Samozřejmě když k nim přijdete a spustíte na ně "hej, ty...", tak se stáhnou a moc se s vámi bavit nebudou.

Co si o nás, Česích a Slovácích, Vietnamci myslí? Jak nás vidí ti, kteří tu žijí? Na to vám každý Vietnamec dá jen nějakou velmi zdvořilou odpověď. Určitě mezi nimi máte přátele, kteří jsou k vám daleko otevřenější.

V první řadě mají pocit, že jsme všichni strašně oškliví. Hezky to ilustruje i jeden můj zážitek - jel jsem před časem tramvají a nade mnou se bavili dva Vietnamci. Vietnamsky a nahlas, protože je ani nenapadlo, že by jim někdo mohl rozumět. Jeden byl starší a zjevně tu už nějaký rok žil, ten druhý byl mladší a pravděpodobně zrovna přijel. A ptal se toho staršího: Strýčku, jak tady můžeš vydržet? Vždyť ti lidi jsou tak strašně oškliví. A strýček nad tím mávnul rukou a povídá: Ále, na to si zvykneš... Tohle je spíš legrační. Ale je fakt, že Vietnamci nás považují trochu za barbary, kteří se neumí chovat. Kteří na sebe halekají, nedovedou vést tu složitou zdvořilou konverzaci plnou kulturních odkazů. Kteří podávají jen jednu ruku - když chce totiž být Vietnamec opravdu zdvořilý, podá obě. A kteří nejsou většinou moc dobří hostitelé - když totiž přijdete k Vietnamci na návštěvu, neexistuje, že by se o vás do detailu nepostaral.

V něčem mají pravdu, ne?

No. Taky mají pocit, že se chováme strašně arogantně. Ale ona to nemusí být vždycky arogance, jak my ji chápeme. Může to být tím, že jako Evropané jsme zvyklí na rychlé, jasné jednání, že nastavíme nějaká pravidla a očekáváme, že se budou dodržovat. Vietnamci to takhle nemají.

To je mimochodem taky častý problém a nedorozumění třeba při obchodních jednáních.

Když jednájí Češi s Vietnamci, kteří nejsou dostatečně obeznámeni s tím, jak to v Evropě chodí, po schůzce se rozejdou - Češi s pocitem, že je všechno vyřízeno, dojednáno, podmínky stanoveny a ráno můžeme rozjet byznys. Kdežto Vietnamec ze stejné schůzky odejde s pocitem, že si pěkně popovídal, partner je zajímavý a třeba by z toho jednou mohlo něco být... Přemýšlejí prostě jinak, a pokud si odmyslíme barvu pleti a tvar očí, tohle je možná ten největší rozdíl mezi námi - některým věcem přikládají úplně jinou váhu než my. Ta jinakost se samozřejmě projevuje i v řadě dalších oblastí, třeba v rodinných hodnotách, když už jsme zmínili rodinu. Oni třeba nechápou, k čemu jsou dobré domovy seniorů. Pro ně je absurdní představa, že by se o své rodiče nebo prarodiče nepostarali sami.

Můžeme Vietnamce z nevědomosti hrubě urazit, třeba chováním, které se u nás považuje za normální, nebo se aspoň toleruje?

To bohužel můžeme, i když taky záleží na tom, nakolik Vietnamec počítá s naším "barbarstvím" a bude ho tolerovat. Ale rozhodně třeba není dobré hladit po hlavě malé děti, to se považuje za strašně nezdvořilé.

Vietnamci mají proti nám taky dost komplikované oslovování - my máme vykání a tykání a hotovo. Kdežto oni mají několik vrstev, v podstatě, když to zjednoduším, čím mladšího ze sebe v rozhovoru uděláte ve vztahu k tomu druhému, i kdyby byl stejně starý, tím jste zdvořilejší.

Vietnamci samozřejmě chápou, že my se to nikdy nenaučíme, ale přece jenom zaregistrují, když jim začneme hned tykat. A tyhle věci těžce nesou, protože mnozí z nich jsou vysokoškolsky vzdělaní lidé, kteří tu prostě momentálně nesehnali lepší uplatnění než prodávat v tržnici. Zároveň pokud vyrůstali ve Vietnamu, od dětství ze všech stran slyšeli, že Vietnamci jsou nejlepší národ na světě, který porazil Francouze i Američany, odolal Číňanům a po tisícileté čínské nadvládě získal nezávislost... To všechno v nich pěstuje hrdost a pak přijedou sem, kde se k nim najednou řada lidí chová jako k těm nejposlednějším z posledních... Ne že by je to snad vyprovokovalo k nějaké agresivní reakci, ale velmi se jich to dotkne. Musíme prostě mít na

paměti, že když někdo měří metr padesát a nedokážete odhadnout jeho věk, neznamená to automaticky, že je to nějaký puberták, kterého je potřeba postavit do latě.

Co žene Vietnamce přes půl světa, o co se snaží ti, kteří k nám přicházejí? Vydělat tu peníze a vrátit se domů? Nebo se tu natrvalo usadit? Anebo získat občanství a pokračovat dál na západ?

To se dá jediň zgeneralizovat - myslím, že základní motivace osmdesáti devadesáti procent Vietnamců je přijet, vydělat nějaké peníze, splatit dluhy, trochu zvednout životní úroveň sobě i celé své široké rodině a vrátit se domů. Samozřejmě, někteří pak zjistí, že se jim tu žije líp, našli tu lepší uplatnění, větší životní prostor, mají tu práci, chtějí tu zůstat. Ti pak třeba zažádají o občanství. Ale ta prvotní motivace skoro nikdy není - sbohem, odcházím z Vietnamu, stěhuju se do České republiky a strávím tam zbytek života.

A jaký mají Vietnamci, kteří sem přicházejí, vztah k Vietnamu? Jsou mezi nimi i disidenti, nebo jde jen o ekonomickou emigraci?

Zdejší vietnamskou společnost tvoří tolik vrstev a skupin, že v ní skutečně najdete jak disidenty, kteří utekli z Vietnamu kvůli politickému pronásledování, tak podnikatele, kteří mají se svou původní vlastí velmi dobré vztahy. Všichni cítí, že ve Vietnamu není všechno v pořádku, vědí o problémech, které země má, ale jsou patrioti a nebudou na ni nikdy nadávat nebo ji kritizovat. A pokud přece kritizují, tak jen neadresně ten systém, v němž se bez úplatků nikam nedostanete a kde, pokud chcete něco zařít, musíte oběhat deset místních šéfů, než se dostanete k těm větším. Ale nikdy jsem se nesetkal s Vietnamcem, který by třeba veřejně a otevřeně prohlásil, že komunistická strana je zločinecká organizace. To už by musel být opravdu tvrdý disident a navíc by hodně riskoval. Protože i když se tu Vietnamcům žije vcelku svobodně, už proto, že se mezi sebou znají, vědí, že je dobré dávat si pozor na to, co, komu a kdy řeknete. No a pak jsou tu ještě kulturní a historické ikony, které jsou prostě nedotknutelné a nekritizovatelné. Například Ho Či Min. To je pro Vietnamce postava skoro posvátná, ne proto, že to byl velký komunista, ale protože je to ten úžasný revolucionář, zakladatel státu...

Proč se jich tu většina věnuje právě obchodu? Hledají kvůli horší znalosti jazyka obtížně jiné uplatnění, nebo mají prostě obchodování v genech?

To se často říká, že Vietnamci mají obchodování v genech. Určitě jsou zdatnými obchodníky, ve Vietnamu je to obzvlášť dobře vidět. Ale myslím si, že tady u nás je to spíš praktické řešení, zjistili, že je to prostor, v němž by se v Česku dalo dobře prosadit. Že je tady, myšleno ve střední Evropě, poptávka po rychloobrátkovém, levném, jednoduchém zboží, na kterém se dá vydělat. A tak se do toho pustili. To pochopitelně vždycky není jenom pozitivní. Ze stejného důvodu vznikají i ty jejich pěstírny marihuany a pouštějí se do obchodu s drogami.

A co jejich pověstná pracovitost? O vietnamských dětech se říká, že jsou ve škole velmi snaživé, učí se, chtějí mít samé jedničky. Jsou opravdu takové i ve Vietnamu, nebo jen tady u nás, kde to mají mnohem těžší a musejí být daleko lepší, aby se prosadily?

Tohle už je trošku klišé. Je pravda, že malé vietnamské děti, zvlášť z rodin čerstvých imigrantů, jsou vedeny k tomu, že musejí být nejlepší, protože je to způsob, jak se ve škole prosadit. A rodiče, pokud si to mohou dovolit, jsou pro to schopni udělat opravdu všechno - zaplatit dítěti doučování, poslat ho na čtyři jazykové školy a do deseti kurzů... Ale taky už se mi párkrát stalo - protože k nám na fakultu se hlásí i etničtí Vietnamci -, že skoro neuměli česky nebo dělali tak neskutečné chyby, až pro mě bylo těžké uvěřit, že složili maturitu na české střední škole. Zřejmě zjistili, že existuje určitá možnost pozitivní diskriminace a že jim učitelé leccos odpustí, když vidí jejich snahu, a začali na to hřešit. Byly to zatím jednotlivé případy, ale kdo ví, jestli to není začátek nějakého trendu? Jakákoliv diskriminace, i ta pozitivní, je podle mě velmi špatná.

Spousta dětí se už ale narodila tady, ty patrně problém s češtinou nemají.

To opravdu ne, spíš naopak. Tahle nová generace Vietnamců je v rámci zdejší vietnamské komunity úplně jinou sociální skupinou. Vypadají sice jako Vietnamci, ale nemají žádné povědomí o vietnamské historii a kultuře, mnozí dokonce vůbec neumějí vietnamsky. Jejich rodiče

to buď zanedbali, nebo nepovažovali za potřebné a důležité, když jejich děti stejně chodily do české školy. Takže vypadají jako Vietnamci, ale prakticky jsou to Češi, mluví i nejrůznějšími českými a moravskými nářečímí, a když je jenom slyšíte a nevidíte, podle řeči by vás vůbec nenapadlo, kým jsou.

A nezpůsobuje jim tahle neznalost pak problémy, když se vrátí do Vietnamu, nedívají se tam na ně skrz prsty?

Vietnamská společnost se na tyhle navrátilce, kterým se říká Viet Kieu, tj. zámořští Vietnamci, nedívá nijak skrz prsty. Naopak, vítá je jako ty, kteří vycestovali do zahraničí, prosadili se, vydělali tam a vrátili se, aby ve Vietnamu bylo líp. To je ve zkratce i oficiální politika státu. Navíc když Vietnamec vidí jiného etnického Vietnamce, který je ale fakticky daleko víc Čechem, ani ho nenapadne, že by se k němu měl chovat jako k cizinci. Znáám pár Vietnamců, kteří se tu narodili a pak se po letech vypravili třeba za dědečkem do Vietnamu. Zažívali tam stejný kulturní šok jako kdokoliv z nás. Jako kdyby se Pražan, který vyrostl na Žižkově, najednou ocitl uprostřed džungle.

Jaké šoky se dají ve Vietnamu zažít? Strávil jste tam rok na univerzitě, určitě máte spoustu osobních zkušeností, i když jste odjížděl trochu připraven.

Přesně tak, trochu. Všichni studenti tu sice absolvují dvouletou přípravu, ale ta stačí tak k tomu, abyste zhruba tušil, co se děje. Takhle stručně se to těžko vysvětluje. Prostě se najednou ocitnete na jiné planetě a první, co vás uhodí do očí, je to neskutečné množství lidí všude kolem. Ve Vietnamu nemáte šanci být chvíli sám, máte pocit, že jste pořád pod drobnohledem. Ani večer, když se vrátíte ze školy, se to nezmění - pořád je kolem vás skupinka Vietnamců, všichni se vás pořád na něco ptají, všichni s vámi chtějí mluvit a vy vůbec nemáte kam utéct. Další věc - když poprvé vyjdete na ulici, po níž se valí tisíc motorek jedním směrem a tisíc druhým a do toho ještě všichni odbočují do všech možných směrů, máte pocit, že se nikdy nehnete z místa, natož abyste přešel silnici... A samozřejmě, jako běloch tam svítíte, jste o půl metru vyšší než průměr a připadáte si jako hlavní postava nějakého dramatu, každý se na vás dívá, volá na vás, každý si s vámi chce popovídat... A když si na to konečně zvyknete, zas vám pak po návratu sem připadá, že nikoho nezajímáte, nikdo se na vás ani nepodívá... Vzpomínám si, když jsem se vracel z Hanoje po delším pobytu a vystoupil ve Vídni z letadla, že jsem si říkal: Vypukla tu nějaká epidemie, nebo co? Zdálo se mi prostě najednou, že je tam všude strašně málo lidí - a to jsem byl na letišti.

A dál?

Složitější je to s hygienou, to je celkem známá věc, teplá voda není k dispozici dost často... No a žaludeční a trávicí problémy, ty tam čekají prostě každého, kdo přijede poprvé a není zvyklý. Ale zvyknout se na to dá, neznamená to, že automaticky zemřete, když sníte nějakého toho hada nebo grilovanou krysu...

Nebo psa. Opravdu je Vietnamci jedí, jak se říká? Nebo je to pomluva?

Ale ano, jedí. Tohle se Vietnamcům hodně vyčítá, ale je potřeba říct k tomu pár věcí. Předně, pes se tam považuje za výjimečnou pochoutku a připravuje se jen několikrát do roka při různých slavnostních příležitostech, jako tradiční chod. A je to strašně drahé maso, i když si myslím, že není moc dobré. Nejedí se také všichni psi, žádný Vietnamec není takový blázen, aby za velké peníze koupil nějakou ušlechtilou rasu a pak ji snědl. A za další, jak tam stále silněji pronikají evropské, západní vlivy, stále častěji se stává, že si rodina opatří psa, kterého chce vykrmit, ale děti si ho oblíbí a už s nimi zůstane. I ve Vietnamu už to prostě spousta lidí považuje za barbarské, takže dávno neplatí, že první, co Vietnamce napadne, když uvidí psa, je: Á, večere...

A jak bezpečno nebo nebezpečno ve Vietnamu je? Kdybychom to srovnali třeba s Českem?

Může to znít paradoxně, ale obzvlášť pro cizince je ve Vietnamu daleko bezpečněji než tady. O půlnoci v Hanoji jste určitě ve větším bezpečí než o půlnoci na Václaváku. Je to i proto, že státu velmi záleží na tom, jaký signál o sobě do zahraničí vysílá, takže tam platí nepsané pravidlo, že cizincům se ve Vietnamu nesmí nic stát. Přispívá k tomu i fakt, o kterém jsem už mluvil - ve Vietnamu nejste ani chvíli sám. A kdybyste se jako turista vydal někam do hor a ubytoval se

třeba v nějakém menším městě, do dvou hodin celé město ví, že jste tam přijel a kde bydlíte. Mně se třeba stalo, že jsem v hospodě ztratil peněženku. Zjistil jsem to doma a druhý den do té hospody šel, abych se po ní poptal. Nebyla tam, ale personál pokýval hlavami a do tří dnů se peněženka objevila na vrátnici koleje, bez peněz sice, ale se všemi doklady... Samozřejmě, taky vás ve Vietnamu můžou v nějakém větším turistickém centru okrást, ale rozhodně to není nebezpečná země a nemusíte se bát, že by vás tam třeba nějaká banda přepadla a oloupila.

Učíte vietnamštinu i na několika jazykových školách - kdo jsou vaši studenti, jakou motivaci mají lidé, kteří se chtějí učit tenhle jazyk?

Nemám těch studentů zas tolik. Hodně z nich, tak polovina, jsou etničtí Vietnamci, kteří buď vietnamsky neumí vůbec, nebo jen velmi špatně a chtějí se naučit gramatiku, případně se něco dozvědět o kultuře své staré vlasti. Z těch nevietnamských studentů by každý z nich vydal na zajímavý příběh. Jsou to třeba Češky nebo Češi, kteří mají vietnamského partnera a chtějí hlouběji poznat jeho kořeny. Nebo jsou to studenti, kteří se zabývají nějakým příbuzným oborem a z určitého důvodu potřebují alespoň minimální znalost toho jazyka - je totiž pravda, že když aspoň trochu umíte řeč, neuvěřitelně vám to otevře dveře do vietnamské komunity. A měl jsem taky studenta - staršího pána, jehož rodiče byli lékaři a v 50. letech minulého století pobývali ve Vietnamu. A když se vrátili do Čech, celé dětství od nich slýchal: Dojez to jídlo, co by za to vietnamské děti daly, kdyby ho měly... Takže se ve vyšším středním věku rozhodl, že konečně sám zjistí, o čem přesně to jeho rodiče mluvili...

A jak je to s jazykovými schopnostmi Vietnamců, jakými cizími jazyky se ve Vietnamu mluví nejvíce? Francouzsky?

Stejně jako všude jinde je tam číslo jedna angličtina. Francouzsky se domluvíte spíš se starší generací, která si ji udržuje z nostalgických důvodů. Ale není to zas úplně běžné, i když Francouzi se znalost svého jazyka ve Vietnamu snaží podporovat a oživovat. Hodně Vietnamců umí čínštinu, vzdělanější lidé dovedou číst i znaky. Jednak je to dobré pro obchod, který zejména na vietnamsko-čínské hranici jen kvete, a to jak ten legální, tak nelegální. A pak jsou ve Vietnamu početné čínské komunity, třeba v Ho Či Minově městě (bývalém Saigonu), se kterými je taky potřeba se domluvit. Čili je to hlavně z praktických důvodů a ne z nějaké velké lásky k Číně, protože vietnamsko-čínské vztahy, to je tisíciletá historie neustálých konfliktů. Jinak další jazyky se tam příliš neprosazují, třeba německy tam opravdu mluví jen mizivé procento lidí.

Na univerzitě v Hanoji jste strávil rok, máte tedy s tamním vzdělávacím systémem podstatnou zkušenost a můžete srovnávat. Na jaké úrovni je vzdělání, jehož se vysokoškolákům ve Vietnamu dostane?

Ta relativně nepočetná komunita vysokoškolsky vzdělaných lidí ve Vietnamu představuje skutečně ty nejlepší z nejlepších. Dobře to ilustruje jeden fakt - na vietnamských vysokých školách je na každou zkoušku jenom jeden termín. Ne jako u nás, kde máte tři pokusy a pak ještě záchranu. Tam když třeba ve třetím ročníku neuděláte zkoušku na první pokus, letíte a nic vám nepomůže. Školství je ve Vietnamu sice bezplatné, ale abyste si mohl vysokou školu dovolit, stejně musíte někomu něco zaplatit, nakupovat drahé učebnice a podobně, takže Vietnamci, když už se tam dostanou, dobře vědí, že věnovat se studiu je nejdůležitější... Takže studenti nebo profesori, s nimiž jsem se tam stýkal, byli opravdu velmi vzdělaní, rozumní lidé. Procento vysokoškolsky vzdělaných lidí je ve Vietnamu daleko nižší než třeba v Česku, ale neměl jsem pocit, že by bylo jejich vzdělání nějak horší. Samozřejmě, v některých humanitních oborech je pořád určující ten socialistický pohled na věc, ale rozhodně to není tak, že by vietnamské vysoké školy produkovaly nějaké kádry, které nejsou schopny se ve světě uplatnit.

Že jsou vietnamští studenti pilní, není asi zase takové překvapení. A co zbytek populace?

Ve Vietnamu je oficiálně asi pětiprocentní nezaměstnanost. Od reformy doi moi, které byly přijaty v polovině 80. let minulého století, se situace velmi změnila. Stát jim v podstatě povolil svobodné podnikání a dobrovolně přestal přísně kontrolovat, co Vietnamci skutečně dělají - pokud neporušují zákon. A tak dělá většina Vietnamců všechno možné. Nejlépe jsou na tom státní zaměstnanci - mají jistotu stabilního příjmu i docela slušnou pozici ve společnosti. A ti ostatní,

kteří mají obyčejnou, nepřilíš kvalifikovanou práci, dělají všechno, čeho jsou schopni. Vietnamci jsou opravdu velmi pracovitý národ a v tom si z nich určitě i my můžeme vzít příklad.

A nezaměstnaní?

Nezaměstnaný Vietnamec rozhodně nebude sedět doma a koukat na televizi; když už žádnou práci nesežene, koupí si aspoň hustilku, posadí se s ní na obrubník a bude ve střehu, kdy kolem pojedou někdo s měkkou pneumatikou a nechá si ji za těch pět tisíc dongů (asi čtyři naše koruny) nahustit... Ona vás totiž ani rodina nenechá, abyste jen tak seděl doma, a bude vás nutit, abyste něco dělal. Mimochodem, je docela zajímavé, že ve Vietnamu jsou hlavou rodinného byznysu obvykle starší ženy, ty babičky, které organizují život všem synům, synovcům a vnukům a určují, co kdo z nich má dělat. Samozřejmě, spoustu práce dělají Vietnamci takřkajíc načerno, podle mého odhadu tak polovinu, ale stát si vás prostě moc nevšímá. Z toho ale taky pramení různé problémy, když pak Vietnamci přijedou sem a začnou tu podnikat - třeba je ani nenapadne, že některá oblast podnikání je zakázaná nebo je k ní potřeba povolení, případně je jinak zdaněna atd. Pravidla jsou tady z jejich pohledu velice přísná a hlavně nastavena úplně jinak než ve Vietnamu.

A jak se naopak Vietnamci baví, pokud nepracují?

Vietnamština má jedno slovo - *choi*, které znamená zábavu obecně. Když Vietnamec řekne, že jde *choi*, můžete si pod tím představit cokoliv - že vyráží na fotbal, do hospody nebo si poklábosí s kamarády. Vietnamci se s velkou oblibou večer po práci scházejí, sednou si do hospody a sedí tam klidně pět hodin, jedí, pijí a kouří a diskutují, neustále něco probírají, jsou neskutečně družní. A ještě si pustí televizi, na kterou se nikdo nedívá - leda by se hrál mezinárodní fotbalový zápas, třeba Vietnam - Laos, to je pak celonárodní pozdvižení. Fotbal je totiž v zemi velmi populární, když řeknete Česko, skoro každý Vietnamec zná Pavla Nedvěda... Tahle zábava, posezení a popovídání s přáteli, patří k nejoblíbenějším. Vietnamci se taky velmi rádi navštěvují, běžně bez ohlášení. A když už se ohlásíte, je třeba přijít pozdě, protože když přijдете včas, je to trochu nezdvorné, vypadá to, že na hostitele tlačíte. A protože ve Vietnamu se jídlo opravdu nešidí, odcházíte z návštěvy nacpaný k prasknutí, protože zase kdybyste nesnědl všechno, co vám hostitel dá, byla by to urážka.

Společná posezení a návštěvy, říkáte. Takže žádná televize večer doma?

Ale ano, samozřejmě. Vietnamci jsou už několik let v zajetí nekonečných telenovel, většinou korejské produkce, kde to všechno jeden hlas tlumočí do vietnamštiny. Všichni na to koukají, i když je to v podstatě nekoukatelné, aspoň pro nás.

V kinech je to lepší?

Hollywoodskou produkci znají, americké i jiné filmy se v kinech hrají. Vietnamských moc není, ale tu a tam se nějaký zajímavý objeví. I když většinou jde o vietnamského režiséra, který se dokázal prosadit v zahraničí a pak se mu podařilo sehnat koprodukcí, většinou Francouze nebo Američany. Ovšem vůbec nejvíc táhnou všechny ty čínské a hongkongské kung fu produkce, všichni ti létající bojovníci s meči a šavlemi. Do těch jsou Vietnamci skoro zamilovaní, ostatně jako většina národů Dálného východu. Každý druhý Vietnamec je totiž přesvědčen, že je mistr bojových umění, takže jakýkoliv film na tohle téma tam okamžitě získá velkou popularitu.

A nezanedbatelné procento lidí si určitě taky čte. Vietnamská literatura je další oblast, o které tu kromě několika odborníků nikdo nic neví. Jaká je, jaká témata řeší?

Určitě je zajímavá. V posledních několika letech tam začaly být populární formy, které nejsou typicky vietnamské, a někdy je opravdu zvláštní, jak vietnamští spisovatelé na tu starou tradici roubují něco nového. Začaly se hodně číst a vydávat povídky, to se dřív příliš nenosilo, starší vietnamská literatura tíhla spíš k velkým popisným románům či k veršovaným formám. Veliký rozmach zažívá komiks, lehká četba... Hodně se začala vydávat a číst sci-fi a fantasy, tam je možná nejlépe vidět to, o čem jsem mluvil, ono roubování nových věcí na staré dálnévýchodní tradice. Pro nevietnamského čtenáře je to až nesrozumitelné, protože bez alespoň minimálního

porozumění vietnamské společnosti nemá moc šancí pochopit, o co jde. Ale hlavní proud pořád tvoří ty socialisticko-realistické romány, zpracovávající téma vietnamsko-francouzského a vietnamsko-amerického konfliktu, to je tam pořád živé. Je pravda, že o vietnamské literatuře se tu prakticky nic neví, a přitom i tam vznikaly úžasné eposy a legendy, pohádky. Některé jsou až překvapivě podobné těm našim. Jiné jsou vzdálené dokonce i celému Dálnému východu, protože Vietnamci jsou svým způsobem opravdu unikátní etnikum, nejsou to Číňané, nepatří ani do thajské jazykové rodiny - té jejich se říká austroasijská, protože je to zvláštní mix všech těch vlivů - Indie, Oceánie, Číny...

Vratme se ještě na chvílku od literatury do těch vietnamských hospod, když jejich návštěva s přáteli patří k nejoblíbenějším způsobům trávení volného času. Co v těch svých hospodách Vietnamci pijí? Pivo?

Ano. Ale vietnamské pivo je taková skoro až smutná záležitost. Vietnamci mají pivo velmi rádi, ale to, čemu tak říkají, nemá s pivem, jak ho známe my, moc společného. Je to jakýsi odvar z piva, opravdu velmi slabý nápoj, který má minimum alkoholu. Vypijete jich deset dvacet a pořád máte pocit, že se nic neděje. Což vede k tomu, že Vietnamci podlehnou klamně představě, že stejně jako doma si mohou dát těch deset kousků i v Česku. Jenže ve skutečnosti po třech čtyřech plních už jsou, mírně řečeno, velmi, velmi veselí. České pivo, to je mimochodem ve Vietnamu přímo legenda. Existují dokonce pivovary, které vyrábějí značky odvolávající se na české pivo, což bylo donedávna úsměvné. Ale technologie se rychle zlepšují, v poslední době dokonce zaměstnali v několika pivovarech české sládky...Uvidíme. Jen na dokreslení: Znal jsem ve Vietnamu jednoho staršího pána, který si z Česka přivezl pětilitrový soudek plzeňského. Ale ještě dlouho po tom, co ho vypil, doléval ho tím vietnamským a pořád zval domů přátele na české pivo. A míra sugesce byla taková, že stačilo říct české pivo a ukázat ten soudek a nikdo už nepoznal, že to žádné české pivo není...

A proč Vietnamci nechodí na pivo do českých hospod, když ho mají tak rádi?

Myslím, že by se tam necítili moc dobře. Jednak nikdy nechodí jenom pít, vždycky u toho pořádají menší hostinu, jednak k tomu, aby se dobře bavili, potřebují mít kolem sebe tu svou komunitu. A když se dobře baví, jsou hodně hluční, neustále se překřikují a to by se zase asi moc nelíbilo českým štamgastům. Oni si to prostě radši vychutnají v těch svých hospůdkách, třeba v pražské tržnici Sapa jich je zrovna spousta.

A když tam půjdu na pivo já, do té jejich hospůdky v tržnici?

To udělejte, budete vítán. Jsou velmi přátelští. A když je ještě vietnamsky pozdravíte...

Vietnamista, překladatel a pedagog Ján Ičo (*1980 v Košicích) vystudoval vietnamistiku na Ústavu Dálného východu Filozofické fakulty UK (abs. 2004), kde dnes přednáší (Myšlení Dálného východu, Úvod do vietnamské literatury, Dějiny Vietnamu aj.). Je autorem a spoluautorem několika odborných prací, mj. Dějin Vietnamu (NLN 2008, s Lucií Hlavatou, Petrou Karlovou a Máriou Strašákovou) a Slovníku vietnamské literatury (Libri 2011, s Lucií Hlavatou a Máriou Strašákovou). Jako autor i editor se podílí také na velké slovenské všeobecné encyklopedii Beliana. Je zakládajícím členem občanského sdružení Klub Hanoi.

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

Ano. To možné ničení Beskyd je třeba si stále připomínat.

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (774)

Zdá se mi, že v poslední době, obtěžováni různými banálními ekonomickými aférami, projevujeme příliš málo hrlosti nad tím, že jsme Češi. Nemám teď na mysli adolescentní projevy nad některými sportovními výsledky. Ani ne skutečnost, že jsme světu dali název dolar, robot, či vynález semtex, remosku, psychoanalýzu a v neposlední řadě tunelové odklánění. Jde mi o aktivní náš podíl na světovém vývoji. Není totiž na světě téměř žádné události nebo činnosti, u které bychom jako Češi nebyli, nebo na které bychom se alespoň částečně nepodíleli. Problémem je zde to, že o tom zpravidla ani nevíme. Pochopitelně, že když používám název Čech, mám na mysli všechny, kdož se například v Zemích Koruny české narodili, nebo se svou prací s nimi zcela ztotožnili. A je zcela lhostejné, jaká byla jejich řeč mateřská, protože v historii ani ne tak zcela dávno, se člověk především identifikoval dle místa svého žití. A v tomto smyslu jsme my Češi byli téměř u všeho.

Ve čtvrtek jsem například poslouchal debatu o kouření na jedné rozhlasové stanici. Zazněl zde i příspěvek spolupracovníka této stanice, který pozitivně hodnotil anglickou společnost, která se čím dál tím více distancuje od kouření. Ačkoli, jak pravil onen

spolupracovník, byla Anglie kdysi evropskou kolébkou kouření. A tečka. Copak by se mu něco stalo, kdyby se alespoň trochu zmínil o tom, že ono kouření dali Angličanům do kolébky při nejmenší dva velcí Češi?

Všichni spojují zaplavení Evropy tabákem se jménem Kryštofa Kolumba. Je historickou pravdou, že tento muž, který původně cestoval do Číny (nikoli do Indie, jak se nesprávně učí děti v našich školách), netušil sice, že mezi Čínou a Evropou leží Amerika, ale ze San Salváduro tabák přivezl. Přistál tam mimochodem před 520 lety, 12. října 1492. Této oblasti, Karibiku, se proto dodnes říká Západní Indie. Také proto, že Kolombus do konce svého života věřil, že ono místo Indií skutečně bylo. Je to složité, ale tabák zde nehraje žádnou roli, i když asi nějaký tabák Kolombus opravdu přivézt musel, protože v jisté době bylo kouření tabáku ve Španělsku pod trestem smrti. Ten správný tabák na správném místě byla záležitost ryze česká.

Vezměte si například pražského rodáka Joachima Ganse. Vzděláním chemik, se vzdal možné kariéry ministra financí a v roce 1581 se přestěhoval do Anglie, aby se zde věnoval bádáním chemickým. Díky tomu pomohl Angličanům v jejich pozdější válce se Španěly. Přišel totiž na to, jak zkrátit dobu čištění horniny s mědí z původních šestnácti týdnů na pouhé čtyři dny. Navíc ještě vymyslel, jak vytríděné nečistoty použít v textilních barvivech.

A na tohoto chemika (a také geologa) se obrátil sir Walter Raleigh, aby se stal v roce 1584 členem expedice do budoucí Virginie. Byla úspěšná, byť osada musela být založena celkem třikrát. Domorodci nechtěli mnohé pochopit, nicméně naučili nezvané návštěvníky kouřit. Angličanům kouření nejen chutnalo, navíc se domnívali, že tabák patří mezi léčivky. Po jejich příjezdu se stalo kouření oblíbenou zábavou celého anglického dvora. I když se osadu Virginii pojmenovanou podle panenské královny Alžběty (Virginia – Panenská země) podařilo definitivně založit až v roce 1606. To již kouřili lidé i mimo anglický královský dvůr a netušili, že mezi těmi, kdož první přivezli „viržinský tabák“ byl Joachim Gans z Prahy. Netušili to ani naši tatíkové a dědové, když večer u piva či na zápraží bafali svá oblíbená viržinka.

Aby to vydrželo, zapsal se téměř o sto let později do dějin Virginie a do obchodu s tabákem další Čech, tentokrát ze Mšena. Jemu například vděčí Virginie za první skutečnou zeměpisnou mapu nakreslenou v potřebném měřítku. Tato mapa se stala základem obchodu s pozemky ve státě Virginia i ve státě Maryland. Stala se tedy základem bohatství mnoha amerických rodin a její autor je dodnes pokládán za jednoho ze zakladatelů USA. Jeho potomci se podíleli na formování americké aristokracie. A on navíc ještě obchodoval s tabákem, který dovážel, kam jinam, než do staré dobré Anglie. Muž ten se jmenoval Augustin Heřman a na tu první mapu nechal vytisknout i svoji podobiznu a své jméno Augustine Herrman Bohemian. Heřman byl v roce 1647 členem Nejvyšší rady guvernéra Virginie. Tento guvernér se jmenoval Peter Stuyvesant. Mohu se zcela veřejně přiznat, že v dobách, kdy jsem hodně kouřil, patřily cigarety s tímto jménem mezi mé nejoblíbenější. Dovážely se k nám tuším z Anglie. Aby mohl Heřman odvést svoji perfektní kartografickou práci, musel ujít asi 15 000 km po pobřeží Marylandu, Delaware a Virginie a poctivě vše zapisovat. Dnes se po něm v USA jmenuje Marylandská dálnice č. 213, sem tam i nějaká škola či řeka. Dlouho nikdo netušil, že synek Efraima Heřmana, evangelického kněze z Kokořínska umí také malovat.

V roce 1650 namaloval obraz Nového Amsterodamu, dnes známého jako New York. Tento obraz našli zcela náhodou před dvaceti lety pracovníci Rakouské národní knihovny. Myslíte, že někoho z našich politiků napadlo, že by nám Rakušané mohli ten obraz třeba věnovat nebo zapůjčit, abychom se jím mohli zdravě chlubit? Nenapadlo, protože nevědí, kdo byl Augustin Heřman. Protože u nás po Bílé Hoře, v době temna, nebyli vůbec žádní lidé, jak pravil nejen soudruh Nejedlý, které by bylo možné připomínat. Bohužel to byla také ideologie první republiky, o těch dalších ani nemluvě.

Já vím, že je to trochu zlomyslné, ale kdo si myslíte, že naučil domorodce v Chile, že když smísí síru s chilským ledkem, vznikne perfektní výbušnina. Nebo že mohou ledek používat

v době míru jako hnojivo? Ano, byl to Čech, člen Královské české společnosti nauk, Tadeáš Haenke z Chřibské. Byl to šílenec. V roce 1802 objevil na řece Mamoré největší leknín na světě – Viktorii královskou. On ji jako první popsal. Založil v Bolívii první botanickou zahradu v Jižní Americe a dávno předtím, v roce 1784 vypustil jako první, po jistých bratrech z Francie, do vzduchu horkovzdušný balon. Ale to udělal v Čechách. Také vystoupil na Chimborazo, nejvyšší horu Ekvádoru, nejen jako první Čech, ale i jako první člověk na světě vůbec.

Takhle bych mohl pokračovat nerušeně na několika dalších stovkách stránek textů dále. Poté bych položil čtenáři otázku. Kdo myslíte, že postavil v Grónsku první kostel? Za a/ nějaký Moravák. Za b/ nějaký Eskymák. Pochopitelně, že za a/ je správně. Jmenoval se Kristián David a jeho tatínek pocházel z Bernartic nad Odrou. To je u nás na Moravě. On sám se narodil přesně před 320 lety v Ženklově.

Aby si někdo nemyslel, že vybírám jen samé bonbónky. Když začali bolševici budovat v roce 1918 první koncentrační tábory (gulagy), stalo se tak na příkaz Lva Trockého ze dne 4. června 1918. Tehdy přikázal, aby „skupina nepoddajných českých válečných zajatců byla pacifikována, odzbrojena a umístěna do konclageru“. Takže jsme zase byli jako první u sovětských koncentráků.

Z hlediska všeho výše uvedeného je zcela zvláštní, proč se tolik vymezujeme proti Němcům. Jak napsal svého času vynikající německý historik kultury a spisovatel Dietrich Schwanitz, Němci jsou vlastně potomci Keltů a Slovanů, s minimální příměsí germánské krve. Tedy vlastně našinci.

První podrobnou mapu Amazonie i Amazonky zpracoval trutnovský rodák Samuel Fritz. Španělský historik Antonio Astrain o něm napsal: „Samuel Fritz, ačkoli v Čechách narozený, učinil toho pro španělskou korunu více, než všichni kapitáni a dobyvatelé“. Akvádorský historik dr. Latorre ho nazval „gigantem mezi giganty“. Tak mi řekněte, proč nejsme hrdi a trápíme se kauzou nějakého doktora, který si kdysi dokonce zfalšoval i svoji atestaci. Jenomže o tom všem, nemají naši politikové ani tušení. To by ještě tak nevadilo. Ale co národ? Je přítomen? Je stále první?

P. S. Ještě něco? Ano. Prvním Čechem, který vystoupil na Cheopsovu pyramidu, byl Čech Václav Remedius Prutký. On ji dokonale popsal a změřil. A Karel Vopička, Čech z Dolních Hbit byl v letech 1913-1920 velvyslancem USA v Rumunsku, Srbsku a Bulharsku. On to byl, kdo svedl prezidenta T. G. Masaryka, aby si dne 10. října 1920 v Dolních Hbitech zatančil s manželkou místního hospodského. A co Hans Trumpel? Horník z Jáchymova, který v roce 1528 jako první Čech přeplul Atlantik.

Až pojedete na Aljašku, nezapomeňte navštívit ostrov Haenke Island. Je pojmenován dle našeho Tomáše Haenkeho – on na něm stanul jako první. Já vím, že je to k zbláznění. Ale my jsme byli vždy u všeho. Pouze o mnoha událostech prostě nevíme. Co tedy s tím?

Napsala nám naše dlouholetá čtenářka, že by bylo nejlepší, kdybychom upozorňovali na svátky od středy do středy, nikoli jen na dva dny. Proč ne, dobrý nápad, řekli jsme si. A už je to tady.

**Dnes má svátek NORBERT. Zítřej, ve čtvrtek IVETA/SLAVOJ.
V pátek MEDARD, v sobotu STANISLAVA, v neděli GITA, v pondělí
BRUNO, v úterý ANTONIE a ve středu ANTONÍN.
Nezapomeňte jim blahopřát.**

